

Jedna od prvih aero fotografija Antarktika, slikana iz balona 1901. godine. Na njoj se vidi brod nemačkog istraživača Eriha fon Drugalskog, čiji su dnevници korišćeni tokom istraživanja. (Zaslugom: Nacionalne uprave za okean i atmosferu/trgovinsko odeljenje)

Istraživanja Antarktika sprovedena pre 100 godina govore nam gde se ranije nalazio morski led

Antarktiki nije bezbedno mesto za istraživanje jer se temperatura može spustiti i do $-89,2^{\circ}\text{C}$. Godine između 1897 i 1917. poznate su kao Herojsko doba Antarktičkog istraživanja jer su mnogi istraživački brodovi plovili ka Antarktiku i njegovim okolnim vodama. Iako su istraživanja bila uspešna kao što je otkriće Južnog pola 1911., tokom ovih ekspedicija je na Antarktiku umrlo nekoliko istraživača uključujući britanskog kapetana Roberta Skota (1912.) i Ser Ernesta Šekltona (1922.).

Tokom ovih ekspedicija istraživači su vodili brodske dnevnikе gde su zapisivali događaje i opažanja o divljim životinjama, vremenskim prilikama, temperaturi vazduha i sl. Danas istraživači koriste ove zapise kako bi saznali gde su se ranije nalazile sante leda (zamrznuta morska voda) u vodama oko Antarktika. Istraživanja koje je predvodio Džonatan Dej, naučnik iz Velike Britanije, objavljena su u časopisu Evropske geonaučne unije – *The Cryosphere*. Naučnici su otkrili da je pre oko sto godina antarktički ledeni pokrivač pokrivaо nešto veću površinu mora nego što je to danas. Ovi dnevnikи i ostali zapisi o stanju morskog leda pokazuju da je antarktički morski led manje zavisан od klimatskih promena u poređenju s arktičkim morskim ledom koji pokriva Severni pol, i koji danas sve više nestaje.

Džonatan tvrdi da je moguće pronaći više informacija i tragova o antarktičkoj prošlosti u ostalim brodskim dnevnicima. U tome mu svako od nas može pomoći iako nije naučnik, volontiranjem na sajtu oldweather.org. Neverovatno je kako ovi stari i detaljni dnevnikи mogu biti korisni za nauku danas. Upoznavanjem prošlosti naučnici mogu bolje razumeti budućnost.

Prodiskutujte sa svojim nastavnikom ili roditeljima:

Zbog čega je istraživanje Antarktika pre sto i više bilo toliko rizično? Kako se ta istraživanja razlikuju u odnosu na današnja?

Koje su razlike između morskog leda i leda na kopnu?

Zbog čega su naučnici toliko zabrinuti oko nestajanja morskog leda?

Kako smo mi odgovorni za klimatske uslove na našoj planeti?

Promene arktičkog morskog leda su različite u odnosu na morski led Antarktika. Pronađite više o tome na [NASA-inoj stranici za decu o klimi](#).

Ovo je dečja verzija saopštenja Evropske geonaučne unije (EGU) 'Antarctic explorers help make discovery – 100 years after their epic adventures' („Antarktički istraživači pomažu u otkrivanju - nakon 100 godina njihovih epskih avantura“), objavljene u saradnji sa Univerzitetom u Redingu, Engleska. Tekst je napisala Sara Konors (naučni saradnik EGU), za naučnu javnost recenzirali Eimi Slagen (istraživač na postdoktorskim studijama na Utreht Univerzitetu, Holandija) i Džon Konoli (predavač za fizičku geografiju na Gradskom dablinskom univerzitetu, Irska), a za korišćenje u obrazovne svrhe priredila Marina Drndarski (nastavnica biologije u OŠ „Drinka Pavlović“ Beograd, Srbija). Verziju na srpskom jeziku priredila Marina Drndarski (nastavnica biologije u OŠ „Drinka Pavlović“ Beograd, Srbija). Za više informacija pogledajte: <http://www.egu.eu/education/planet-press/>.